

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

25.12.2012 № 541

із змінами, затвердженими
наказом Держстату

21.12.2015 № 364 та

11.02.2019 № 71

31.05.2019 № 181

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ З КОРОТКОТЕРМІНОВОЇ СТАТИСТИКИ ВИРОБНИЦТВА ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА ВИДАМИ

Київ – 2012

Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження з короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами визначають порядок організації та методологію проведення державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготували фахівці департаменту статистики виробництва під керівництвом директора департаменту статистики виробництва Овденко Л.М.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату України (протокол від 22.11.2012 № 14).

Зміни до Методологічних положень схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протоколи від 28.10.2015 № 12, від 28.11.2018 № 24 та від 10.05.2019 № КПУМ/9-19).

ЗМІСТ

	<i>стор.</i>
Передмова	4
I. Загальні положення.....	5
II. Основні визначення та терміни, скорочення.....	6
III. Організація та проведення державного статистичного спостереження	
3.1. Мета, основні характеристики державного статистичного спостереження та охоплення.....	8
3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників.....	9
3.3. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....	9
3.4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження, поширення й оприлюднення його результатів.....	11
3.5. Конфіденційність.....	13
Список джерел.....	14

ПЕРЕДМОВА

Метою розроблення Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження з короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами (далі – Методологічні положення) є визначення порядку організації та методології проведення державного статистичного спостереження за формою № 1-П (місячна) "Звіт про виробництво промислової продукції за видами" щодо виробництва промислової продукції за видами згідно з Номенклатурою продукції промисловості (далі – НПП).

Методологічні положення складаються з передмови, трьох розділів та переліку використаних джерел. Вони містять основні характеристики спостереження щодо виробництва промислової продукції, систему показників, інструментарій для його проведення, загальну схему з організації робіт із формування сукупності звітних одиниць спостереження та порядок розробки і поширення його результатів.

Методологічні положення призначені для використання в практичній діяльності фахівцями органів державної статистики.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Державне статистичне спостереження із короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами є складовою короткотермінової статистики підприємств¹. Дані спостереження щодо виробництва промислової продукції за видами є основою для побудови індексу промислової продукції, який розраховується на підставі методології², гармонізованої з європейськими стандартами у цій сфері, і є одним з основних та найбільш оперативних індикаторів кон'юнктури, зміни якого характеризують економічні цикли промисловості.

Ці положення визначають методологічні та практичні аспекти організації та проведення державного статистичного спостереження щодо виробництва промислової продукції: основні характеристики спостереження, систему показників, інструментарій для його проведення, загальну схему й організацію робіт із формування сукупності звітних одиниць спостереження за формою № 1-П (місячна), порядок проведення зазначеного державного статистичного спостереження та поширення його результатів.

В основу Методологічних положень покладено норми, викладені у Постанові Ради (ЄС) № 1165/98 від 19.05.1998 щодо короткотермінової статистики підприємств зі змінами, внесеними Постановою (ЄС) № 1158/2005 Європейського парламенту і Ради (далі – Постанова), які визначають загальні рамки, в межах яких здійснюється збір, розробка, аналіз та поширення статистичних даних щодо основних показників короткотермінової статистики промисловості.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців", "Про доступ до публічної інформації", Концепції розвитку державної статистики підприємств України (наказ Держкомстату від 28.12.2007 № 478), наказів Держкомстату від 21.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств", від 29.12.2009 № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього", на Політиці Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації (наказ Держкомстату від 30.11.2011 № 326), а також інших нормативно-правових документів.

¹ Концепція розвитку державної статистики підприємств України (наказ Держкомстату від 28 грудня 2007 року № 478).

² Методика розрахунку інтегрального індексу виробництва (враховуючи індекси промислової та будівельної продукції), затверджена наказом Держкомстату від 02 серпня 2005 року № 224 (у редакції наказу Держкомстату від 05 серпня 2011 року за № 201)

II. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІНИ, СКОРОЧЕННЯ

Основні визначення й терміни, які використовуються відносно цього державного статистичного спостереження, уживаються в такому значенні:

базисний рік - рік, дані якого вибрані за основу для порівняння і використовуються при розрахунках індексів (як правило, рік, що закінчується на 0 чи 5);

відокремлений підрозділ юридичної особи – філія, інший підрозділ юридичної особи, що знаходиться поза її місцезнаходженням та виробляє продукцію, виконує роботи або операції, надає послуги від імені юридичної особи;

генеральна сукупність (основа вибірки) – сукупність усіх активних статистичних одиниць із заданими характеристиками, які планується вивчати й досліджувати при проведенні статистичного спостереження у наступному році;

другорядний вид діяльності – це вид діяльності, де додана вартість створювана цим видом діяльності менша, ніж додана вартість, створювана основним видом діяльності;

запаси виробленої готової продукції – запаси готової продукції на складах підприємств-виробників;

звітний місяць – календарний період з 1 по 30 (31) число кожного місяця;

місцева одиниця за видом економічної діяльності – це одиниця (підприємство або його частина), що здійснює один вид економічної діяльності і розташована в географічно визначеному місці;

спосіб відсікання використовується для формування сукупності (у спостереженнях основного масиву) і передбачає сортування статистичних одиниць за встановленим критерієм (обсягу виробництва промислової продукції та/або чисельності працюючих) та відсікання статистичних одиниць із меншими критеріями при досягненні встановленого рівня репрезентативності даних;

несуцільне статистичне спостереження – спостереження за окремими одиницями статистичної сукупності, яка вивчається;

обсяг фактично виробленої продукції – обсяг валового випуску продукції (у т.ч. попутної), включаючи продукцію, призначену для подальшої переробки на власному підприємстві;

основний вид економічної діяльності – вид діяльності підприємства, на який припадає найбільший внесок у валову додану вартість;

підприємство – це статистична одиниця, що здійснює виробництво товарів та послуг і є самостійною в прийнятті рішень щодо використання своїх засобів, та є найбільш незалежною з огляду на фінансові та виробничі функції. Підприємство здійснює один або декілька видів економічної діяльності в одному чи декількох місцях. Підприємство складається з однієї або більше місцевих одиниць;

поточне статистичне спостереження – систематична реєстрація фактів щодо перебігу явища в міру його виникнення або стосовно безперервного процесу;

продукція – це результат виробничого процесу. Це загальний термін, який використовується для позначення як товарів, так і послуг;

продукція промисловості – продукція, вироблена підприємствами незалежно від основного виду діяльності в межах секцій В, С, D;

процес промислового виробництва – це процес перероблення (механічного, ручного тощо), який використовується для виготовлення нової продукції (споживчих товарів, напівфабрикатів чи товарів виробничого призначення); оброблення уживаних товарів на сировину; надання промислових послуг;

реєстр статистичних одиниць (PCO) – автоматизована інформаційна система, призначена для збирання, накопичення, захисту, опрацювання, поширення, використання та зберігання даних щодо статистичних одиниць;

респондент – особа або сукупність осіб, які підлягають статистичному спостереженню в установленому законодавством порядку;

статистична одиниця – це одиниця, через яку можна отримати несуперечливі та порівнянні дані щодо адміністративних одиниць, які мають різну юридичну організацію, облікову й виробничу структуру;

товари-представники – набір товарів, профільних для певного виду діяльності (на рівні групи, класу), які є однорідними за своїми споживчими властивостями та призначенням у певному класі або групі за КВЕД (для розрахунку індексу промислової продукції);

фізична особа-підприємець – фізична особа, зареєстрована в установленому порядку з метою здійснення підприємницької діяльності;

індекс промислової продукції – показник (відносна величина), що відображає короткотермінові зміни фізичного обсягу виробництва продукції (доданої вартості) за порівнювані періоди;

юридична особа – організація, створена і зареєстрована в порядку, встановленому законодавством.

Скорочення та умовні позначення:

ДСС	– державне статистичне спостереження
ЄС	– Європейський Союз
КВЕД	– Класифікація видів економічної діяльності
КІСЕ	– Класифікація інституційних секторів економіки
КОАТУУ	– Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України
НПП	– Номенклатура продукції промисловості
PRODCOM	– Перелік промислової продукції для ЄС
PCO	– Реєстр статистичних одиниць

СРП	–	Статистичний реєстр підприємств
СРФОП	–	Статистичний реєстр фізичних осіб-підприємців
ТОД	–	територіальні органи Держстату
<i>T</i>	–	рік, у якому здійснюється формування сукупності одиниць державного статистичного спостереження
ФОП	–	фізична особа-підприємець
форма № 1-П (місячна)	–	форма № 1-П (місячна) "Звіт про виробництво промислової продукції за видами."

III. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

3.1. Мета, основні характеристики державного статистичного спостереження та охоплення

Метою проведення ДСС є формування короткотермінової статистичної інформації про виробництво промислової продукції суб'єктами господарювання, які здійснюють промислову діяльність на території України, для інформаційного забезпечення аналізу розвитку промисловості країни, розрахунку індексу промислової продукції, потреб користувачів.

Основні принципи організації державного статистичного спостереження щодо показників короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами базуються на єдиних методологічних підходах, що забезпечують співставну динаміку даних щодо виробництва промислової продукції.

Державне статистичне спостереження за ф. № 1-П (місячна) має такі **основні характеристики**:

- *Вид державного статистичного спостереження:*
 - за ступенем охоплення одиниць: несутільне;
 - за часом реєстрації даних: поточне.
- *Організаційна форма державного статистичного спостереження:* статистична звітність.
- *Спосіб державного статистичного спостереження:* документальний облік.
- *Одиниця державного статистичного спостереження:* місцева одиниця за видом економічної діяльності.
- *Респондент державного статистичного спостереження:* юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи, фізична особа-підприємець.
- *Органи, які здійснюють державне статистичне спостереження:* Держстат, територіальні органи Держстату.
- *Місце проведення державного статистичного спостереження:* регіони України.

- *Статистичні класифікатори, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження:*
КВЕД, КІСЕ, КОАТУУ, НПП.

Державне статистичне спостереження з короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами охоплює статистичні одиниці, діяльність яких за КВЕД незалежно від основного виду діяльності відноситься до секцій В "Добувна промисловість і розроблення кар'єрів", С "Переробна промисловість", Д "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря" та що виробляють промислову продукцію, яка за НПП обстежується з місячною періодичністю.

3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників

Для організації державного статистичного спостереження щодо виробництва продукції промисловості використовується форма № 1-П (місячна) "Звіт про виробництво промислової продукції за видами" та роз'яснення (інструкція) щодо її заповнення.

Основою для заповнення показників форми статистичного спостереження є дані первинної документації (накладні, акти, картки, книги обліку, відомості) та бухгалтерського обліку.

Основними показниками цього державного статистичного спостереження, які відображаються згідно з НПП, є:

- кількість виробленої промислової продукції у натуральному вираженні;
- кількість запасів виробленої промислової продукції на складах підприємств-виробників у натуральному вираженні.

Показники державного статистичного спостереження щодо виробництва розробляються з урахуванням європейських вимог до статистичної інформації з короткотермінової статистики промисловості, забезпечуючи методологію розрахунку індексу промислової продукції.

3.3. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

3.3.1. Формування сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

Формування генеральної сукупності одиниць, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється щорічно у грудні року *T*.

Формування генеральної сукупності одиниць, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється на державному рівні.

Формування генеральної сукупності одиниць здійснюється:

на основі сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, державного статистичного спостереження "Виробництво та реалізація промислової продукції за видами" (за формою № 1П-НПП (річна)), методи формування якої викладені у Методологічних положеннях з організації державного статистичного спостереження щодо виробництва та реалізації промислової продукції;

на основі РСО у частині СРФОП та включає одиниці з ознакою участі в одноразовому обстеженні ФОП щодо виробництва продукції харчової промисловості за 2010 рік та одиниці з ознакою роботи на потужностях юридичних осіб.

Сукупність одиниць ДСС, яка безпосередньо буде досліджуватись, формується на основі генеральної сукупності шляхом відбору:

одиниць за видом економічної діяльності за КВЕД: секції В, крім класів 09.10, 09.90, С, D, крім класів 35.12-35.14, 35.22, 35.23;

одиниць, щодо яких отримані дані за формою № 1П-НПП (річна) за рік $T-1$ по видах промислової продукції, які згідно з НПП обстежуються щомісячно;

одиниць, щодо яких отримані дані за формою № 1-П (місячна) за будь-який місяць січня – жовтня року T ;

одиниць за видом економічної діяльності за КВЕД класи 05.10 – 35.21 (крім розділів 10, 18) і середньою кількістю працівників за рік $T-1$ більше 50 осіб, розділ 10 і середньою кількістю працівників за рік $T-1$ більше 40 осіб, розділ 18 і середньою кількістю працівників за рік $T-1$ більше 20 осіб;

ФОП, щодо яких отримані дані за формою № 1-П (місячна) за будь-який місяць січня – жовтня року T .

Сукупність відібраних одиниць має забезпечити за кількістю виробленої продукції по кожному виду промислової продукції, який згідно з НПП обстежується щомісячно, не менше 90% від загальних обсягів виробництва продукції в Україні та 80% в кожному регіоні.

На основі сукупності одиниць ДСС формується перелік респондентів ДСС за формою № 1-П (місячна), до якого включаються юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб та фізичні особи-підприємці, яким відповідають одиниці, що наявні в сукупності одиниць ДСС.

3.3.2. Актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

Актуалізація сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС проводиться щомісячно у лютому – жовтні року $T+1$ на 15 робочий день.

Актуалізація сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється на державному рівні.

Звітний період, для якого здійснюється актуалізація, – кожний місяць лютого – жовтня року $T+1$.

Причинами актуалізації сукупності одиниць ДСС є: події, які відбулись з одиницями через злиття, поділ, виділ, перетворення, приєднання; передача виробничих факторів між одиницями; зміна ідентифікаційних та класифікаційних ознак одиниці.

Джерелами інформації для проведення актуалізації сукупності одиниць ДСС є інформація з РСО станом на 01 число кожного місяця року $T+1$.

На основі сукупності одиниць ДСС формується перелік респондентів ДСС за формою № 1-П (місячна), до якого включаються юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб та фізичні особи-підприємці, яким відповідають одиниці, що наявні в сукупності одиниць ДСС.

3.4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження, поширення й оприлюднення його результатів

Звіт за формою № 1–П (місячна) органи державної статистики отримують на паперових носіях або в електронному вигляді за місцем здійснення виробничої діяльності респондентів у встановлені терміни, відповідно до бланку форми. Подання органам державної статистики електронного звіту здійснюється відповідно до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики.

Якщо місцезнаходження та місце здійснення виробничої діяльності респондента є територіями різних адміністративно-територіальних одиниць (регіонів України), органи державної статистики отримують звіт за місцем здійснення виробничої діяльності/виробництва продукції. У тих випадках, коли підрозділ не веде облік усіх показників звіту, органи державної статистики отримують звіт, сформований на підставі даних юридичної особи або безпосередньо від юридичної особи за місцем здійснення підрозділом виробничої діяльності.

Одержану від респондентів первинну інформацію перевіряють безпосередньо економісти ТОД – піддається логічному й арифметичному контролю (у т.ч. із застосуванням програмного забезпечення) та в разі виявлення помилок коригується та заноситься до бази даних після опрацювання з респондентами.

У разі не отримання даних від респондента у виключних випадках (якщо підприємство мало суттєві обсяги випуску продукції і є інформація, що у звітному місяці діяльність воно здійснювало), за погодженням з Держстатом ТОД може здійснити оцінку (компенсацію) даних за відповідним підприємством, використавши значення показників за попередній звітному місяць або середні значення показників за попередні місяці. В наступному звітному місяці за можливості такі дані необхідно відкоригувати відповідно до звіту.

Уведення інформації, її обробка й узагальнення здійснюються із застосуванням програмного забезпечення.

Результати державного статистичного спостереження узагальнюються в таких розрізах:

на державному рівні:

- по Україні за видами промислової продукції відповідно до НПП;
- за регіонами за видами промислової продукції відповідно до НПП;
- розраховані індекси промислової продукції узагальнюються в такому розрізі:
 - по Україні за видами економічної діяльності (найнижчий рівень група-клас КВЕД);

на регіональному рівні:

- за регіоном за видами промислової продукції відповідно до НПП;
- розраховані індекси промислової продукції узагальнюються в такому розрізі:
 - по регіону за основними видами економічної діяльності.

Оприлюднення інформації місячного державного статистичного спостереження зі статистики виробництва промислової продукції за видами здійснюється у строки, визначені планом державних статистичних спостережень.

Основними статистичними публікаціями є:

- *експрес-випуски* "Промислове виробництво";
- комплексні *збірники, доповіді та бюлетені* Держстату;
- збірник "Промисловість України" (*індекси*);
- *запитальники міжнародних організацій*: ООН, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) та інші;
- Спеціальний стандарт поширення даних МВФ (*індекси*).

Крім того, показники державного статистичного спостереження в табличному вигляді розміщуються на офіційному веб-сайті Держстату і надаються в рамках спільних угод між Держстатом і органами державної влади.

Також дані державного статистичного спостереження можуть бути отримані користувачами шляхом безпосереднього виписування в порядку та на умовах, визначених законодавством України, а також відповідно до Порядку доступу до публічної інформації в Держстаті.

Строки виконання етапів проведення державного статистичного спостереження визначені планом державних статистичних спостережень, який затверджується розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Дані за короткотерміновими показниками, в основному, є попередніми при першій публікації. Якщо виявлено розбіжності з раніше опублікованими даними, вносяться зміни і в подальших публікаціях використовується відкоригована інформація.

Показники щодо індексу промислової продукції переглядаються за підсумками року та публікуються на веб-сайті у 3 декаді лютого після звітного року, в інших публікаціях.

3.5. Конфіденційність

Політика у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації забезпечується шляхом захисту первинних даних, отриманих органами державної статистики від респондентів у ході проведення державного статистичного спостереження, а також статистичної інформації, на підставі якої можна визначити інформацію щодо конкретного респондента. Так, при поширенні статистичних даних користувачам органи державної статистики здійснюють контроль дотримання правил конфіденційності даних згідно з Законом України "Про Державну статистику".

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV (зі змінами).
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (зі змінами).
3. Закон України "Про державну статистику" (зі змінами та доповненнями) від 02 жовтня 1992 року № 2657-XI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/Zakon/ukr/stat_u.html
4. Концепція розвитку державної статистики підприємств України; затверджена наказом Держкомстату від 28 грудня 2007 року № 478. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2007/478/Kon.zip
5. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату України від 29 грудня 2009 року № 498.
6. Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, затверджене наказом Держкомстату від 21 грудня 2009 року № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/edrpoj/prso.htm>
7. Методика розрахунку інтегрального індексу виробництва (враховуючи індекси промислової та будівельної продукції), затверджена наказом Держкомстату від 02 серпня 2005 року № 224 (у редакції наказу Держкомстату від 05 серпня 2011 року за № 201), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/201/201.htm
8. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики, затверджений наказом Держкомстату від 12 січня 2011 року № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/elektr_zvit/doc/N_3.zip.
9. Порядок доступу до публічної інформації в Держкомстаті, затверджений наказом Держкомстату від 27 травня 2011 року № 126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/publ_inf/poriadok/poriadok.htm
10. Політика Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації, затверджена наказом Держкомстату від 30 листопада 2011 року № 326 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2011/326/326.zip
11. Методология краткосрочной статистики предприятий. Описание и основные принципы. Третье издание, Люксембург. Бюро официальных публикаций Европейских Сообществ, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/short_term_business_statistics/documents/KS-BG-06-001-EN.pdf
12. Збірник статистичних вимог (Statistical requirements compendium (2010)). – Євростат, 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-10-007-EN/EN/KS-RA-10-007-EN-EN.PDF
13. Регламент Комісії (ЄС) №912/2004 від 29.04.2004 р. щодо Регламенту Ради Європейського Економічного Співтовариства №3924/91.
14. Чинна Номенклатура продукції промисловості.